

Kvæfjord kommune

Tromsø, 29.01.2022

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet Troms og Troms Fylkeskystlag/ Kvæfjord kystlag

Høringsinnspill til dispensasjonssøknader til torskeoppdrett.

Lokalitetene Forøya og Ålneset

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i gamle Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen.

Forum for natur og friluftsliv Troms er kjent med at Kvæfjord kommune har ute høringer om dispensasjon fra kystsoneplanen for etablering av torskeoppdrett på lokalitetene Forøya (Gullesfjord) og Ålneset. Vi er kjent med at Statsforvalter har påpekt at dette er saker som ikke egner seg for dispensasjonssøknad, men bør inngå i en planprosess med rullering av kystsoneplanen for best mulig plassering av eventuelle torskeoppdrett- og vi vil med dette gi vår støtte til Statsforvalter i denne anledning.

Forum for natur og friluftsliv Troms vil på det sterkeste fraråde en etablering på disse to lokalitetene av hensyn til naturmangfold, friluftsliv og betydelig usikkerhet knyttet til konsekvensene av torskeoppdrett for villfisk i fjorder som Kvæfjord.

Naturmangfold

Havforskningsinstituttet har våren 2021 publisert et kunnskapsgrunnlag for torskeoppdrett- og det er helt tydelig at dette er en type oppdrett der vi mangler kunnskap og der konsekvensene for en hardt presset kysttorsk er svært usikker noe som gjør føre- var prinsippet høyst aktuelt. Begge lokalitetene som er foreslått er i områder med lokalt viktige gytefelt for torsk noe som er fremhevet i rapporten som steder der torskeoppdrett ikke er egnet. Det er ventet en helhetlig gjennomgang med risikovurdering i 2022 og torskeoppdrett bør som et minimum settes på vent til slikt grunnlag foreligger. Følgende anbefalinger er gitt fra Havforskningsinstituttet¹:

¹ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rappport-fra-havforskningen-2021-22>

a) Forskning viser at bestandene av kysttorsk er truet, og det er foreslått en gjenoppbygningsplan i nord. Vi anbefaler at miljøeffekter av torskeoppdrett inkluderes i arbeidet med gjenoppbygningsplanen. Vi anbefaler videre å tette kunnskapshull knyttet til økologi og livshistorie hos kysttorsk i nord. Lokale gytefelt langs hele kysten, spesielt sårbare fjordbestander, bør fortsatt beskyttes mot torskeoppdrett. Det bør også vurderes restriksjoner mot flytting og levendelagring av torsk nær gytefelt.

b) Inntil bedre kunnskap foreligger, anbefaler vi at beite- og oppvekstområder i nærhet av gytefelt i indre fjord med høy grad av retensjon, lokal bunnslåing av larver og sårbare bestander gis beskyttelse.

c) Kunnskapen om effekten av genetiske interaksjoner mellom domestisert oppdrettstorsk og villtorsk er i stor grad manglende. Vi har imidlertid mye kunnskap om negative effekter av rømt oppdrettslaks. Risikoprofilen for torsk antas å være høyere, spesielt for svake bestander av kysttorsk, og vil avhenge av hvor stort presset fra oppdrettspopulasjonen er i forhold til størrelsen på lokale bestander, samt grad av domestisering og genetisk avstand til villtorsken. I tillegg både rømmer og gyter oppdrettstorsk i merd, og det finnes ikke barrierer mellom generasjoner hos en rein marin art som torsk. Ved å bruke steril torsk i oppdrett elimineres risikoen for genetiske interaksjoner, og vi anbefaler at bruk av steril torsk utredes.

d) Rømt torsk kan også spre sykdom til villfisk, eller påvirke økosystemene på andre måter (for eksempel konkurranse om beiteområder eller predasjon). Det er også en rekke parasitter, bakterielle og virale agens som kan bli utfordrende ved økt oppdrett og levendelagring av torsk. Vi anbefaler at problemstillinger og kunnskapshull knyttet til sykdom og smittespredning hensyntas og tettes, inkludert flytting av fisk med ukjent smittestatus. I tillegg kan torskeoppdrettsanlegg føre til endringer i vandringsmønster, adferd, fysiologi og reproduksjon hos vill torsk som igjen kan påvirke overlevelse, vekst og rekruttering. Enkelte av disse faktorene har også paralleller til effekter av lakseoppdrett på vill torsk. Slike faktorer bør inkluderes som mulige risikofaktorer i den planlagte risikovurderingen. Havforskningsinstituttet har også nettopp ferdigstilt «Strømkatalogen». Dette verktøyet simulerer spredning av partikler eller patogener, og kan benyttet av forvaltningen i lokaliseringsspørsmål.

Sett i lys av dette mener FNF Troms at det ikke er tilrådelig å etablere torskeoppdrett i et område med lokalt viktige gytefelt.

Friluftsliv

Kvæfjord kommune har en rik tradisjon med fiskeri og matauk som en del av friluftsliv og kultur hos befolkningen. Dette er også aktiviteter som er en del av den nordnorske kulturen, identitet og bolyst for den enkelte innbygger er tilgang på sjø og hav, fiske, rekreasjon og båtliv. **Dessverre ser vi at arealene for fritidsfiske blir stadig færre og at rekreasjonsverdien går ned i takt med at det kommer stadig flere oppdrettsanlegg i fjordene.** Det er også ofte et for dårlig kunnskapsgrunnlag når det gjelder fiskeplasser og viktige områder for dette. FNF Troms kjenner til at de nevnte lokalitetene i Kvæfjord som nå er omsøkt for torskeoppdrett nettopp er viktige fritidsfiskeplasser som er viktig for friluftsliv og kultur.

Oppdrettsanlegg har en rekke negative konsekvenser for fritidsfiske, for eksempel er det vanlig at såkalt «pelletssei» blir vanlig – en forsprenget fisk oppleves ikke positivt og man kan aldri være sikker på om foret inneholder for eksempel medisiner- og mange melder om at kvaliteten ikke oppleves god. Videre er selve arealbeslaget med forbudssoner og at det ofte blir færre villfisk i et område med

oppdrettsanlegg, faktorer som truer fritidsfisket. Opplevelsen av ro, landskap og båtliv blir også forringet som følge av industrianlegg med støy og andre virkninger.

Vi mener derfor at det av hensyn til friluftsliv – og med det store antall øvrige anlegg ikke er tilrådelig å etablere torskeoppdrett på disse to lokalitetene.

Vi kan heller ikke se at kravene til dispensasjon er oppfylt i tråd med plan og bygningsloven når tiltaket som er omsøkt har slike konsekvenser som beskrevet i disfavør av allmenne interesser.

Konklusjon

Av hensyn til naturmangfold og friluftsliv ber vi om at dispensasjon fra kystsoneplanen for torskeoppdrett på lokalitetene Forøya og Ålneset ikke innvilges.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms